

**TRANSPORTAR EL MÓN
DE LA CIÈNCIA A LA CIUTADANIA**David Bueno
i TorrensProfessor i investigador de genètica
de la Universitat de Barcelona

Socialització científica

La ciència –definida com el conjunt de coneixences d'un cert ordre de coses– i la tècnica –que és l'aplicació de la ciència– tenen un impacte cabdal en tots els aspectes de la nostra vida, i hi confiem bona part del nostre futur. Només cal que fem una ullada al nostre voltant. Des dels objectes més quotidians fins als més sofisticats tractaments biomèdics tenen el seu origen en la ciència o bé en són conseqüència. Paradoxalment, però, per a moltes persones la ciència és una gran desconeguda, la qual cosa genera innumerable contradiccions. Per exemple, tots fem servir telèfons mòbils, però ningú vol viure a prop d'una antena; tots gaudim dels múltiples beneficis de la biotecnologia, en forma de fàrmacs i noves teràpies, però molta gent arrufa el nas en sentir el qualificatiu *transgènic*, i tots hem sentit parlar de les causes del canvi climàtic, però ben pocs estarien disposats a renunciar al seu estil de vida. Tot sovint la tècnica es percep com un element deshumanitzador, i hi ha qui associa progrés a destrucció. Tanmateix, pràcticament ningú renuncia al progrés.

PER MOTIUS OBVIS NO HI HA CAP PERSONA capaç de capir totes les noves troballes. Només en els darrers 12 mesos s'han publicat més de 700.000 treballs especialitzats en biologia i medicina. Però hi ha maneres de fer arribar les bases d'aquests coneixements a tothom que hi estigui interessat, mitjançant difusió científica de qualitat sobre temes actuals. Ara bé, tret de comptades excepcions mediàtiques, quants llibres de divulgació es poden trobar a les llibreries, quantes pàgines hi dediquen habitualment els diaris, quants reportatges sobre ciència actual s'emeten en hora punta, quantes obres es van dur a la Fira de Frankfurt o quantes n'hi ha habitualment a les parades de Sant Jordi? I quantes, a més, es poden llegir en català?

UNA DE LES CAUSES DE LA MANCA RELATIVA de difusió científica és la tradicional i artificial dicotomia entre cultura i ciència. Quan es parla de cultura generalment es fa referència a literatura, història, art, filosofia, música, cinema, poesia o teatre, però no a ciència. Però la ciència també és cultura, atès que com les altres manifestacions culturals condiciona la nostra manera de pensar, de viure, de veure el món i d'organitzar-lo. Si la cultura eixampla el nostre pensament i ens ajuda a ser més lliures, el coneixement i la difusió cultural de la ciència són clarament imprescindibles per garantir la nostra llibertat d'opinió i elecció en un món regit per la

DANIEL BOADA

“Quan es parla de cultura generalment es fa referència a literatura, història, art, filosofia, música, cinema, poesia o teatre, però no a ciència. Però la ciència també és cultura”

ciència i la tècnica. No sóc tan ingenu que pretengui que sempre i a tot arreu hi hagi difusió científica, però atesa la importància d'aquest aspecte cultural al món actual crec que el desequilibri és evident. Curiosament, aquesta relativa manca de divulgació no és pas deguda al desinterès dels ciutadans, com es desprèn del fet que una de les publicacions periòdiques més venudes sigui la revista de divulgació *Muy interesante* i de l'allau de queixes que va rebre TVE quan va anunciar la supressió del programa *Redes*, que finalment mantindrà. També podem gaudir de quatre excel·lents revistes de divulgació en català: *Mètode*, editada per la Universitat de València; *Omnis Cellula* i *Eureka*, aquesta darrera gratuïta, editades per Omnis Cellula, i *Nat*, especialitzada en temes de natura, editada per Sàpiens Publicacions.

SI, EFECTIVAMENT, LA CIÈNCIA TÉ UN IMPACTE cabdal en tots els aspectes de la nostra vida, l'accés a una cultura científica adequada als no especialistes hauria de ser una prioritat, i al nostre país s'hauria de potenciar a més que també fos en català. És l'única manera d'evitar, per exemple, que algú es cregui els que posen en dubte el canvi climàtic, o moltes de les elucubracions estranyes que se senten entorn dels organismes transgènics, tan útils en molts aspectes industrials, biomèdics i àdhuc agrònomicos i ecològics. És de justícia dir que cada cop hi ha més iniciatives per transportar el món de la ciència al conjunt de la ciutadania, com l'Any de la Ciència que estem a punt d'acabar, però no n'hi ha prou amb actuacions puntuals. Cal una continuïtat, un treball constant de promoció de la difusió científica, com el que tan encertadament fa CosmoCaixa amb les múltiples activitats i conferències que ofereix, inclosa la *Mostra del llibre de ciència* que organitza anualment a mitjans de novembre, coincidint amb la *Setmana de la ciència*. Per això també celebro la implantació d'una assignatura comuna sobre ciència contemporània al nou batxillerat.

LA CIÈNCIA S'HA D'ENTENDRE COM UNA IMPORTANT àrea de participació social, que és la base conceptual de la democràcia, de manera que tothom qui ho vulgui pugui sentir-se implicat en els debats científics que ens fan avançar socialment i tècnicament, i esdevenir copartícip dels avenços científicotècnics en igualtat de condicions i també de responsabilitats. Perquè la responsabilitat del futur no ha de dependre dels jerarques polítics o econòmics, sinó de tota la societat.

VOLTA D'HORITZÓ

Perill: crispació al carrer

J.J. Navarro
Arisa

Ho dèiem fa uns quants dies. L'extrema dreta i els seus adversaris radicals s'exhibeixen amb demostracions i enfrontaments al carrer per preparar la seva incursió en el mercat electoral de cara als propers comicis de març.

Els aldarulls que hi ha hagut al carrer a diferents llocs d'Espanya des del 20-N no només són una relativa novetat del clima polític, sinó un clar senyal d'alarma sobre l'extensió de la crispació política.

Mentre els partits tradicionals s'empantanen en polèmiques sense gaire ressò massiu, els sectors radicals s'enfronten de manera cada cop més cruenta, com demostren els diferents enfrontaments de carrer que hi ha hagut darrerament a Madrid, Barcelona o altres ciutats, com ara Càceres.

A Barcelona, la protesta dels antifeixistes radicals va aconseguir la suspensió d'una conferència d'un exlíder supremacista blanc nord-americà del Ku Klux Klan, però a Madrid i a Càceres, dos joves han mort en enfrontaments entre radicals de signe contrari.

El fantasma de la polarització política –i les seves terribles conseqüències, de les quals trobem eloqüents exemples en la història recent– ronda un panorama en el qual s'acumulen els senyals preocupants. La perspectiva d'un enduriment de la crisi econòmica (que gairebé tothom vaticina), la polèmica que envolta algunes institucions cabdals de l'Estat i la incertesa que inspira la situació política s'ajunten fins a formar una massa crítica que pot esclatar en qualsevol moment davant del mínim esdeveniment desencadenant.

Sembla com si del “mai més” que va propiciar i presidir la Transició, estiguéssim tornant de nou a la fragilitat extrema que comporta la crispació, la radicalització i la polarització.

GREGORIO LÓPEZ RAIMUNDO

Teresa Pàmies

Escriptora

Morir en família

Quan s'han viscut 93 anys en les circumstàncies assumides per Gregorio López Raimundo, la família s'hi troba implicada no sols per l'estima recíproca, sinó també per l'adhesió al seu compromís polític malgrat els problemes que se'n poden derivar, patits per milers de famílies de perseguïts, empresonats, torturats o desterrats per la dicta-

dura franquista. Els supervivents han envellit en família, fills i néts dels que durant dècades supeditaren la vida familiar a “la causa” de la seva joventut. Així envelliren i la vellesa limita l'activitat física i mental. Hi ha famílies, però, que s'han renovat amb sang nova generadora d'energies i d'emocions que acompanyaran el pare, l'avi o

el germà gran fins al final de trajecte comunicant-se pels dits de la mà que es refreda dins la del fill que l'ha vetllat en la llarga agonia del comiat silenciós. Així va morir el nostre Gregorio la matinada del 17 de novembre de 2007. L'endemà, al tanatori de Collserola hi érem tots per acomiadar-lo: els fills, la companya, els néts, les nebodes i

nou parents vinguts de Tausate, l'Aragó on ell va néixer. Alguns dels que militaren amb ell esperaven uns funerals multitudinaris amb banderes, discursos, autoritats i la televisió recollint “el moment històric”. Gregorio també hi havia pensat en vida, amb el desig que el seu enterrament unís els comunistes que un dia foren cons-

ciència i força revolucionària a Catalunya. Gregorio hi participà. L'urna amb les seves cendres serà dipositada al nínxol de Montjuïc on fou enterrat el seu germà Antonio, mort als 25 anys en començar la infausta guerra civil que no ha de repetir-se, com demanaven els 500 militants que l'homenatjaren a la plaça Sant Jaume.